

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 9728/2022
02.11.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Татјане Миљуш и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Иван Ђаловић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво-Одељење у Краљеву, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гжрр 37/22 од 01.02.2022. године, у седници одржаној 02.11.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гжрр 37/22 од 01.02.2022. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гжрр 37/22 од 01.02.2022. године и пресуда Основног суда у Чачку Прр1 3/21 од 15.09.2021. године у ставовима првом и трећем изреке, и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку Прр1 3/21 од 15.09.2021. године, ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужиљи на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 4558/10, утврђене решењем Р4 Ст 345/18 од 16.04.2018. године, исплати износ од 811.117,85 динара, са законском затезном каматом од 03.07.2019. године до исплате, на терет буџетских средстава тужене Републике Србије, намењене покрићу текућих расхода Привредног суда у Београду, осим расхода за запослене и текуће одржавање објеката и опреме. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу којим је тужиља тражила да се обавезе тужени да јој на име накнаде неимовинске штете због повреде права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 4558/10, утврђене решењем Р4-Ст 345/18 од 16.04.2018. године, из става првог изреке пресуде исплати законску затезну камату за период од 12.03.2013. године до 02.07.2019. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име накнаде трошкова парничног

поступка исплати износ од 59.400,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гжрр 37/22 од 01.02.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом и трећем изреке. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на члан 404. став 1. Закона о парничном поступку.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку – ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.72/11...10/23), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла да побија ревизијом, ако је, по оцени Врховног касационог суда, потребно да се размотре правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначавања судске праксе или новог тумачења права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе о одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете због ненаплаћених утврђених потраживања у стечајном поступку у ситуацији утврђене повреде права на суђење у разумном року у том поступку.

Из тог разлога, на основу одредбе члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Београду Ст 4558/10 од 27.10.2010. године отворен је стечајни поступак над овим привредни субјектом, који није окончан. Решењем Привредног суда Р4 Ст 3458/18 од 16.04.2018. године, усвојен је приговор предлагача-овде тужиле, и утврђено да јој је повређено право на суђење у разумном року у поступку стечаја над „Slap Group“ Фабрика у Чачку, АД Београд. у предмету тог суда Ст 4558/10 и наложено стечајном судији да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме неопходне мере и радње које су потребне да би се приступило уновчењу имовине стечајног дужника. Тужилца је у стечајном поступку благовремено поднела пријаву потраживања (пријаве бр.170 и 363) на име неисплаћене дивиденде утврђеног правноснажном пресудом Трговинског суда у Чачку П 422/07 од 27.05.2008.године и име неисплаћене добити за 2000.,2001., 2002. и 2003. годину утврђеног правноснажном пресудом Општинског суда у Чачку П1 632/07 од 22.04.2009. године. Ова потраживања су тужилци призната Закључком о листи утврђених и оспорених потраживања Ст 4558/10 од 10.03.2011.године, измењеним решењем Ст 4558/10 од 12.03.2013. године, и то по пријави потраживања бр.170 у износу од 120.531,96 динара у првом исплатном реду и 42.263,85 динара у трећем исплатном реду и по пријави потраживања бр.363 у износу од 648.322,04 динара у

трећем исплатном реду. Према извештају стечајног управника није било намирења тужиље као стечајног повериоца.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судовови су обавезали тужену Републику Србију да тужиљи исплати тражени износ накнаде штете у целости са законском затезном каматом почев од дана подношења тужбе до исплате, уз закључак о постојању услова одговорности на страни тужене, због наплаћених потраживања у стечајном поступку који се води над друштвеним, односно државним предузећем, позивајући се на одредбе чланова 32. став 1., 35. став 2. и 58. став 1. Устава РС, члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, члан 1. став 1. Протокола бр.1 уз наведену Конвенцију, чланове 2., 22., 31. и 32. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члан 172. став 1. Закона о облигационим односима. Ово стога што се ради о привредном субјекту „Slap Group“ Фабрика у Чачку, АД Београд које је од оснивања 1974. године до 19.06.2003. године, било у статусу друштвеног предузећа, а надаље пословало као акционарско друштво, с тим да је након раскида уговора о приватизацији од 22.11.2007. године Акцијском фонду РС пренето 70% друштвеног капитала предузећа, са којом структуром капитала као већинском државном долази до покретања стечајног поступка 27.10.2010. године над овим привредни субјектом у ком тужиља није наплатила своје потраживање признато Закључком о листи утврђених и оспорених потраживања Привредног суда у Београду Ст 4558/10 од 10.03.2011.године. Према становишту нижестепених судова потраживање тужиље према стечајном дужнику потиче из времена када је стечајни дужник као привредни субјекат пословао са друштвеним/државним капиталом односно већинским друштвеним капиталом (позивајући се на извештај АПР и друге доказе), имајући у виду чињеницу да је Агенција за приватизацију раскинула уговор о купопродаји стечајног дужника методом јавне аукције, да је донета одлука о преносу капитала стечајног дужника Акцијском фонду у складу са тада важећим одредбама Закона о Акцијском фонду који је обављао послове заступника друштвеног капитала и управљања субјектом приватизације до продаје капитала субјекта приватизације.

По налажењу Врховног суда закључак нижестепених судова се за сада не може прихватити, јер је због погрешне примене материјалног права чињенично стање непотпуно утврђено.

Предмет тужбеног захтева у овој парници ради накнаде штете против Републике Србије, заснован је на неспровођењу намирења пријављених потраживања тужиље као стечајног повериоца у стечајном поступку против њеног бившег послодавца над којим је отворен стечај признатих Закључком о листи утврђених и оспорених потраживања Привредног суда у Београду Ст 4558/10 од 10.03.2011.године, измењеним решњем Ст 4558/10 од 12.03.2013. године, сходно којем је определила тужбени захтев поднеском од 17.06.2021. године у укупном износу од 811.117,85 динара.

Одредбом члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Сл. гласник РС“, бр.40/15), важећем у време подношења тужбе, прописано је да странка може да поднесе тужбу против РС за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Одговорност РС за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука односно у стечају

утврђених потраживања запослених из радног односа које су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.11.2018. године). Став овог суда о одговорности РС за накнаду материјалне штете настале због неизвршења у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена у поступку стечаја, допуњен је закључком усвојеним на седници Грађанског одељења ВКС одржаној 27.09.2019. године. За потраживања која су настала према предузећима која у време настанка потраживања нису била у друштвеном или државном капиталу, нужно је утврђивати узрочно-последичну везу, између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, јер се одредба члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року односи на материјалну штету која настане због дужине трајања судског поступка а не због неисплаћеног прихода од капитала од стране стечајног дужника када је као предузеће пословало капиталом у приватној својини.

У конкретном случају, тужили је правноснажним решењем Привредног суда у Београду Р4 СТ 3458/18 од 16.04.2018. године утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 4558/10, а тај стечајни поступак је отворен над предузећем „Slap Gour“ – Фабрика у Чачку „АД Београд“, бившим послодавцем тужиле, и то решењем Привредног суда у Београду Ст 4558/10 од 27.10.2010. године, дакле у време када је овај привредни субјекат био у већинском друштвеном капиталу са уделом државе од 70%. Међутим, по становишту Врховног суда за закључак о одговорности државе није довољно постојање правноснажног решења о утврђеној повреди права на суђење у разумном року и утврђење о већинској структури државног капитала у време отварања стечајног поступка. Битне су и чињенице када су настала потраживања тужиле због неисплаћених накнада дивиденде и распоређене добити за 2000-2003 годину по основу рада, каква је тада била структура капитала предузећа и да ли је у питању био привредни субјекат којим управља држава или то није био случај, као и о каквом потраживању се ради и с тим у вези статус тужиле у време настанка сваког од потраживања која су јој призната у стечајном поступку, имајући у виду да учешће запослених у добити нема карактер зараде, већ прихода од капитала, док акционар не мора нужно имати и статус запосленог.

То значи да се мора повести рачуна о природи потраживања, као и о времену настанка потраживања и структури капитала у време настанка потраживања, што је пропуштено да се учини и због чега се за сада не може испитати правилност примене материјалног права од стране нижестепених судова.

У поновном поступку суд ће, имајући у виду примедбе изнете у овом решењу, употпунити чињенично стање, да би потом правилном применом материјалног права одлучио о тужбеном захтеву тужиле и трошковима поступка.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић